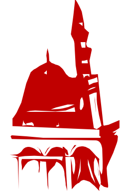
ئاشکراکردنی بەڵگەکان

لە جیاوازی دەوڵەتی ئیسلامیو خەواریجەکان

نوسینی
شیخ أبي همام بكر بن عبد العزيز الأثري

وەرگێڕان
کۆمەڵی





ئاشکرا کردنی بەلگەکان لە جیاوازبوونی پیاوانی دەولەتی ئیسلامی و خەواریجەکان

نوسینی : شيخ أبي همام بكر بن عبد العزيز الأثري

وەرگیرانی : کۆمەلی رزگاربوو

- پێشكەشە بەهەموو ئەو نەخۆشانەی تا ئیستا بە دەردی مەدخەلی و كاریگەری سیحرەكانیانەوە ئەناڵێنن .

- پێشكەشە بەهەموو ئەوانەی دڵەكانیان پڕە لەنوری ئیمان وخۆشەویستی ئیسلام و موسڵمانان بەلام نازانن چۆن وەلامی دڵ ڕەشان بدەنەوە .

- پێشكەشە بەهەموو خۆشەویستان موجاهیدان و دۆستانی دەوڵەتی ئیسلامی لە خوشك و برایان .



ســــەرەتــا :

سوپاس بۆ ئەو خوایەی فەرمانی کردوە بەبەدواداچوون لە بریاردان و وەرگرتنی هەواڵ ، سەلات و سەلام لەسەرگیانی پێغەمبەری هبژێردراو و بنەماڵەو هاوەلانی و شوێنکەتوانی هەتا رۆژی دیاری کراو . أما بعد :

لەم رۆژانەدا زۆر ئەبینین و ئەبیستیتن لێرەو لەوێ دەرەکەوێ رووی راستەقینەی زانا و دانا بەرۆژوو شەوێ ، ئەم گەردەلولە هەموو هەڵەماڵێ ، دەریخست هەموو پاك و پیسێ ، هەرچی هێزی کوفر هەیە کۆبۆتەوە دژی ئیسلام کاکەش هێشتا لەخەو هەڵنەساوە وەڕێنە ئەکات بەحوکمی خەواریجدان.

باشبزانن مەنهەجی دەولەتی ئیسلامی کاکڵەی مەنهەجی ئەهلی ئیسلامە، لەسەر بیروباوەڕی ئەهلی سوننەوجەماعە بەتایبەت لە ئەسماء و صیفات و حوکمەکان و بابەتی ئیمان و کوفر و بنچینەکانی دین ، من هەر هیچ نیم کە بتوانم مەدحیان بکەم.

با لەسەرکردەو پێشەواکانی خۆیانەوە ببیستین سەرەتا :

ئەوەتا ئەمیری پێشوی ئیماندارانی دەولەتی عێراق ئیسلامی شێخ ابو عومەری بەغدادی رحمە الله ئەفەرمێ : « وقولنا في الإيمان وسط بين الخوارج الغالين وبين أهل الإرجاء المفرطين ».اه

واتە : ووتەی ئێمە دەربارەی پێناسەی ئیمان ناوەندگیرە لە نێوان خەواریجە زیادڕەوەکان و مورجیئە شل رەوەکان .

وە ووتەبێژی فەرمی دەوڵەتی ئیسلامی شێخی موجاهید ئەبو موحەمەدی عەدنانی خوا بپارێزێت ، فەرموویەتی «وأما أنتم يا منتعرفون بجيش المجاهدين، وجبهة ثوار سوريا، ومن دفعهم وأعانهم أو قاتل معهم من تحت المنضدة ومن خلف الستار أوتغاضى أو سكت عنهم حتى من الكتائب التي ترفع رايات إسلامية.من غرر بكم؟ من ورطكم؟ فتوقعوا على قتال المجاهدين وتغدروابالموحدين .».

واتە : ئەمما ئێوە کە ناسراون بە لەشکری موجاهیدین و بەرەی شۆرشگێرانی سوریا ئەوە کێ پاڵی پێوە ناون و یارمەتی داون لە پشت پەردەوە یان خۆی پێ دەنگ کردوە لەو لایەنانەی ئالای ئیسلامیشی هەڵگرتوە کێ لەخشتەی بردون ؟ ئەوە کێ توشی کردون ؟ کە دەست بدەنە کوشتاری موجاهیدان یەکخواپەرستان و ناپاکیان لەگەل بکەن.

چونکە ماوەی رابردوو پێش ئەم جەنگەی خاچپەرستان کۆمەڵێ بەناو جیهادی بەسپۆنسەری ال سەلول و هەوالگری ئیمارات و قەتەری دەستیاندابوە کوشتاری دەولەتی ئیسلامی لەژێر ناوی خەواریج!!!!!!

هەتا ئەو شوێنەی کە ئەفەرمێ : «فماذا تقول لربك إذا تعلق المجاهد برقبتك قائلا: يا رب سل هذا فيما قتلني؟ أتقول: لأنه كافر؟ فوالله لسنا كفّاراً، أتقول خوارج؟ فوالله لسنا خوارج، يا رب سل هذا فيما قتلني؟

فماذا تُجيب؟ أتقول لربك: قتلت المهاجر المجاهد لإقامة دولة مدنية كفريّة لا أعرف ما معناها؟! فتفقه أيّها المسكين تفقّه قبل أن تقاتل ويورطك كبراؤك، وتعلّم الفرق بين الدولة المدنية والدولة الإسلامية.

تعلّم يا مسكين تعلّم من هم الخوارج؟! وكيف تعرف الخوارج؟! ».اه[الرائد لا يكذب أهله].

واتە : حاڵت چۆن ئەبێت لەرۆژی قیامەت چی وەلامی پەروەردگارت ئەدەیتەوە کاتێ ئەو موجاهیدە هێناتی بۆ بارەگاکەی خوا ، ئەی خوایە لێی بپرسە بۆ منی کوشت ؟ ئەلێی : لەبەرئەوەی کافربوو ، دەسوێند بەخوا ئێمە کافر نین ، ئەلێیت :

خەواریج بوون ؟ دە سوێند بەخوا ئێمە خەوارج نین ، ئەی خوایە لێی بپرسە بۆ منی کوشت بۆ ؟ وەلامی چی ئەدەیتەوە ؟

بەپەروەردگارت ئەڵێی : من ئەو موجاهیدە کۆچ کردووەم کوشتوە لە پێناوی دەوڵەتێکی مەدەنی کوفری کەنازانم مانای چی یە ؟!

دە بیر بکەرەوە هەی نەگبەت بیربکەرەوە پێش ئەوەی سەرگەورەکانت توشت بکەن و قوڕتکەنە سەر ، برۆ خۆت فێرکە بزانە جیاوازی دەوڵەتی ئیسلامی و دەولەتی مەدەنی چی یە .

هەی نەگبەتی فەقیر برۆ فێربە بزانە خەوارج کێن ؟! و چۆن خەوارج ئەناسیتەوە؟!.

لایەنی یەکەم :

سەیرکەن کاتێ شێخ موحەمەدی کوری عەبدولوەهاب دەولەتی ئیسلامی بنیات نا لەسەر تەوحید و جیهاد چۆن هەندێك زانا دەستیانکردە تۆمەت بۆ دروستکردنی هەر وەك ئەمرۆ تۆمەت بۆ دەولەتی خیلافەتی ئیسلامی ئەکەن :

ئەوەبوو شێخی ئیسلام محمد بن عبدالوهاب کاتێ دەولەتی ئیسلامی دروست کرد لە درعیە ئیتر رۆژ بەرۆژ بەهۆی جیهادو تێکۆشانیەوە فراوانتر ئەبوو و زیاتر گوند و شار و ئەهاتنە ژێر سایەی دەولەتەکەیەوە بەبینیی جوانی ئەو رووناکیە هەر زوو خەلکی هیدایەتی وەرئەگرت ، بۆیە سەرەرای ئەو فراوان بوونە هەندێك زانا و کەسی ناودار و ناسراوی ئیسلامی تێکەوتن وەکو چۆن ئەمرۆ تەرتوسی و ابو قەتادە و.... تێیکەوتون ،

ئەوەتا ئیمام موحەمەد عەلی شەوکانی بزانە چی ئەڵێ بەبانگەوازەکەی شێخ محمدی کوری عبدالوهاب و چۆن وەسفی شوێنکەوتوەکانی ئەکات : «ولكنهم يرون أن من لم يكن داخلاً تحت دولة صاحب نجد، وممتثلاً لأوامره خارج عن الإسلام! ».اه [البدر الطالع بمحاسن من بعد القرن السابع ٢/ ٥].

واتە : ئەوانە وا گومان ئەبەن کە هەرکەسێك لەناو دەولەتەکەی ولاتی نەجد نەبێت و شوێنی فەرمانەکانی نەکەوتبێت لە ئیسلام دەرچوە.

وەك ئەوانەی ئەمرۆ تۆمەت ئەگرن لەدەولەتی ئیسلامی بۆیە هیچ لاتان سەیر نەبێت ئەمە قانونی خوایە گۆڕانی تیانابێ ئەبێت پاك لە پیس جیابێتەوە.

بەهەمان شێوە تەماشای پێشەوای حەنەفیەکان بکەن لەسەردەمی خۆی بزانە چۆن وەسفی شێخ محمدی کوری عبدالوهاب ئەکات «مطلب في أتباع عبد الوهاب الخوارج في زماننا:... وإلا فيكفي فيهم اعتقادهم كفر من خرجوا عليه كما وقع في زماننا في أتباع عبدالوهاب الذين خرجوا من نجد وتغلبوا على الحرمين وكانوا ينتحلون مذهب الحنابلة لكنهم اعتقدوا أنهم هم المسلمون وأن من خالف اعتقادهم مشركون واستباحوا بذلك قتل أهل السنة وقتل علمائهم حتى كسر الله تعالى شوكتهم وخرب بلادهم وظفر بهم عساكر المسلمين عام ثاث وثلاثين ومائتين وألف ».اه [حاشية ابن عابدين ٦/ ٤١٣].

واتە : پرسێك دەربارەی محمد بن عبدالوەهابی خەواریج لەسەردەمەکەمان...ئەوەنە بەسبێت کە ئەوان بیروباوەریان وایە کافرە ئەوکەسەی شۆرشیان لەسەر ئەکات...وە لەسەردەمی خۆشمان شوێنەکەوتوەکانی محمد عبدالوهاب ئەوانەی لە ولاتی نەجدەوە سەریانهەڵداوە و دەستیانگرتوە بەگرتنی مەککە و مەدینە کە مەزهەبیشیان حەنبەلیە ..بیروباوەریشیان وایە هەر خۆیان موسڵمانن ، ئەوەشی پێچەوانەی بیروباوەریان بێت موشریکن بەوجۆرە خوێنی ئەهلی سونە و زاناکانیان بۆخۆیان حەلال کرد هەتا ئەوکاتەی خوا پشتیانی شکاند و ولاتەکانیانی وێران کرد

سەربازانی موسلمانانی بەسەر زاڵ کردن لەساڵی ١٢٣٣هـــ)

وە زانای ئەو سەردەمە کە ناوی حەداد بوو دەست دەکات بەدرۆ هەلبەستن کە گوایە دەولەتەکەی محمد بن عبدالوهاب نیشانەکانی خەوارجی تیایە ئەفەرمێ : «وأهم من ذلك كله ما ذكره النبي صلى الله عليه وسلم من الأحاديث الكثيرة المبينة لعلامات الخوارج، مما يبين أن ابن عبدالوهاب وأتباعه منهم، ككونهم من نجد،

وكونهم من المشرق،ومعلوم أن نجدا شرقي المدينة، وكون سيماهم التحليق، معكونهم من المشرق ».اه [مصباح الأنام ص ٥].

واتە : لەهەمووی گرنگتر ئەوەیە کە پێغەمبەر صلى الله عليه وسلم باسی نیشانەکانی خەوارجی کردوە لە فەرموودەکانی ، کە ئەیسەلمێنێ کە محمد بن عبدالوهاب و شوێکەوتوەکانی لەوانن بەوەی کەوا ئەفەرمێ ، لە نەجدن و لە رۆژهەلاتن وە زانراویشە کە نەجد دەکەوێتە رۆژهەڵاتی شاری مەدینەوە ، وە ئەشفەرمێ نیشانەیان قژ تاشینە لەگەل ئەوەشی لە رۆژهەلاتن)

وە دەجەوی لە گۆڤارەکەی کە لە ئەزهەر دەردەچێ ١١ سیفەتی خەوارجی کۆکردبۆ وە بە درۆ و بوهتان دابوییە پاڵ دەولەتی محمد بن عبدالوهاب و شوێنەکەوتوەکانی [بڕوانە : گۆڤاری الأزهر، ژ٥،

لاپەرە ٣٢٩].

بەهەمان ڕێگا ، عاميلی زانای رافيضە ئەڵێ: وەهابیەکان لەخەوارج ئەچن لە ١٣ روەوە [بڕوانە : كشف الارتياب لاپەرە ١١٤ - ١٢٦].

ئەوەتا مێژوو خۆی دوبارە ئەکاتەوە بست بەبست ئەوەتا هەرکە دەولەتی ئیسلامی دروست بوو دەستیانکردەوە هەمان درۆ و بوهتان .

ئینجا بابزانین زەهران عەلوش سەرکردەی جەیشی ئیسلامی سەر بە دەسەلاتدارانی سعودیە چی ئەڵێ : «أبين لجميع إخواني: أنه من اعتقادي أن فصيل دولة البغدادي ينتهج منهج الخوارج الأولين أو أشد ».اه.

[ناونیشانەکەی لە تویتەر].

واتە : باروونی بکەمەوە بۆ هەموو برایانم : من بیروباوەرم وایە دەستەی بەغدادی مەنهەجی خەوارجیان هەیە وەك سەرەتای دروست بوونی خەوارج بەلکو خەراپتر (!!!

وە دەربارەی جەنگانیان دژی دەولەتی ئیسلامی ئەڵێت : «الفتنةهي التي يلتبس بها الحق والباطل ونحن الآن لسنا أمام فتنة أنا أقولها بكل صراحة: نحن أمام فئة باغية تتبنى عقيدة الخوارج.. »

واتە : فیتنە ئەوەیە كە حەق و ناحەق تێكەڵ بن ئێمە ئیستا لە فیتنەدا نین ، من بەئاشكرا ئەیڵێم : ئیمە بەرامبەر دەستەیەكی دەستدرێژیكارین كە هەڵگری بیروباوەڕی خەواریجن !)

وە بەهەمان شێوەش محمد مەسعری دەربارەی جەنگان دژی دەولەتی ئیسلامی ئەیووت : «داعش خوارج.. خوارج لأنهم يكفرون المسلمين بعبادة القبور وبأنهم صحوات.. إلخ وهذا كلامهم الصريح.. وكونهم خوارج هذا نقول نحن: ندين الله به منذ زمن طويل أن هذا ينطبق على دولة العراق حتى قبل أن تصبح داعش فإذا كان كذلك فعاج الخوارج معروف! »

واتە : داعش خەوارجە ..خەوارج لەبەرئەوەی موسڵمانان كافر ئەكەن بەپەرستنی قەبر و بەوەی كە صەحەواتن..هتد قسەكانیان كە ئاشكران..ئەوەی كە خەوراجن ئەوە ئێمەین ئەیڵێین : بەدینداری دائەنەین بۆ خوا هەر لەرۆژانی زووەوە كە خەوارج ئەچەسپێ بەسەر دەولەتی عیراق ئیسلامی پێش ئەوەی ببێتە داعش كەواتە كەوایە شەلی خەوارج زانراوە)

بەهەمان شێوەش عەدنان عەرعوریش زۆر لەوشەكرانەی شكاندوە كە هەر پێویست بەباس كردن ناكات ، بۆیە لاتان سەیرنەبێت ئەوە مێژووە برۆن بیخوێننەوە هەمان میژووە جاران ئەو زانا گەورانەیان بە خەواریج دا ئەنا كە تازەكەرەوەی دین بوون ، بەلام ئەمرۆ ئەو پێشەوایانە بە خەواریج ئەزانن كە تازەكەرەوە و هێنەرەوەی خەلافەتن.

لایەنی دووەم :

ئایا بنەماکانی خەوارج و بنەماکانی پێشەواو سەربازەکانی دەولەتی ئیسلامی هاوشێوەن :

ئەو خەواریجانەی کە فەرمووده دەربارەیان هاتوە رێچکەیان زۆرە خاوەنی کتێبی (الفرق بين الفرق) فەرموویەتی خەوارج ئەگەنە ٢٠ ڕێچکە وە ناوەکانیشیانی باس کردوە و فەرموویەتی لەو رێچکانە هەیە دابەشبوونە بۆ رێچکەی تریش.

لەهەموو ئەو ڕێچکانە چەن گومڕاییەکیان هەڵگرتوە بەلام زۆربەیان چەن بنەمایەك كۆیان ئەکاتەوە :

١- بەکافردانی خاوەن گوناحی گەورە وەکو دزی و زینا ، وچوونە دۆزەخ بەهەتا هەتا نکۆڵی کردنی بوونی شەفاعەت .

شێخ الاسلام ابن تەیمیه رحمه الله ئەفەرمێ : «وأصل قول الخوارج أنهم يكفرون بالذنب، ويعتقدون ذنب ما ليس بذنب ».اه [مجموع الفتاوى[٢٢١ /٣].

واتە : بنچینەی خەوارج ئەوەیە گوناهکار کافر ئەکەن، هەندێك شت بەگوناه ئەزانن کە گوناه نیە)

وە ئیبن حەجەر ئەفەرمێ رحمه الله «وحُكْمُ مرتكب الكبيرة عندهم حُكمُ الكافر ».[فتح الباري ١٢ / ٢٩٧]

واتە : خاوەن کوناهی گەورە لایان کافرە .

وە زانای پایەرز ئەبو عیزی حەنەفی ئەفەرمێ «شفاعته في أهل الكبائر من أمته، ممن دخل النار فيخرجون منها، وقد تواترت بهذا النوع الأحاديث. وقد خفي علم ذلك على الخوارج والمعتزلة، فخالفوا ذلك، جهلا منهم بصحة الأحاديث، وعناداً ممن علم ذلك واستمر على بدعته ». [شرح العقيدة الطحاوية ص ٢٣٣].

واتە : پێغەمبەر صلى الله عليه وسلم خاوەن شەفاعەتە بۆ ئومەتەکەی ئەوانەی ئەچنە دۆزەخەوە بەو هۆیەوە دەردەهێنرێن ، بەربڵاوفەرموودەکان لەوبارەیەوە ،

ڕەنگە شاراوە بووبێ پەی بردنی ئەو فەرموودانە لای خەوارج و موعتەزیلە بەوهۆیەوە پێچەوانەی ئەو حوكمەیان كرد بەهۆی نەزانیان بەراستێتی فەرموودەكان و نكۆڵی كردنی ئەوكەسانەی كە ئەیاننزانی و بەردەوام بوون لەسەر بیدعەكەیان)

هەر بۆیە گەورەو بچووك زانیویانە كە پێشەوایانی دەولەتی ئیسلامی و سەربازەكانیان قەت خاوەنی گوناهی گەورەیان بەكافر نەزانیوە و نەیان وتوە ئەچێتە دۆزەخەوە بەهەتاهەتا وە نكۆلی شەفاعەت ناكەن ، بەلكو جیهانی بینیان كە چۆن سنوورە شەرعیەكان جی بەجێ ئەكەن وەكو سزای زینا و تەمێ كردن بۆ ئەوكەسانەی كە خراپن لەگەل دایك و باوكیان، ئەگەر خەوارج بونایە ئەوە خوێنی ئەوكەسانەیان حەلال ئەكرد چونكە زینا و خراپەكردن لەگەل دایك وباوك لەكوناهە گەورەكانە دە بیر بیربكەوە!

ئەمیری ئیماندارانی پێشووی دەولەتی عێراق ئیسلامی شێخ ئەبو عومەری بەغدادی رەحمەتی خوای لێ بێ ئەفەرمێ : «ولا نكفر امرئ من المسلمين صلى إلى قبلتنا بالذنوب كالزنا وشرب الخمر والسرقة ما لم يستحلها.. ».

واتە : كەس لە موسڵمانان كافرناكەین كە وەك ئێمە روو بكاتە قیبلە بەكوناه ، وەكو زینا و عارەق خواردن و دزی ئەگەر حەلالی نەكردبێت...)

٢- <u>كافركردنی بەگشتی موسڵمانان لە ولاتێك كە حوكمی خوای تیایە و مەنزڵگای ئیسلامە :</u>

وەك ئەبو حەسەنی ئەشعەری ئەفەرمێ «وزعمت الأزارقة أن من أقامفي دار الكفر فهو كافر، لا يسعه إلا الخروج ».اه][مقالات الإسلاميين١/٨٨].

واتە : ئەزاریقەی خەوارج واگومان ئەبەن ئەوەی مابێتەوە لەولاتی كافر ئەوە كافرە مادام دەرنەچوو بێت لێی)

وە ئەفەرمێ هەر لەووتەكانیان ئەوەیە كە: «إذا كفر الإمام كفرت الرعية الغائب منهم والشاهد .» [سەرچاوەكەی پێشوو].

واتە : ئەگەر دەسەلاتدار كافربوو ئەوە خەلكەكەش كافر ئەبن ئەوەی ئامادەیە و ئەوەی ئامادە نیە .

بەلام خەلكانی ئەمرۆ بەئاشكرا رازی بوونە بە كوفر و عەلمانیانی تاغووت هەلئەبژێرن ئەیانپارێزن بەگیان و بەماڵ و دژایەتی تەوحید و جیهاد ئەكەن و پشتیان لێ كردوە و داوەری ئەبەنەوە لای تاغووت . جیاوازە ئەو ووتەیە سەرەوە كەتایبەت بوە بەخەلكانی ئەو سەردەمە كە وەك ئەوانەی ئەمرۆ نەبوونە ئیسلام حوكمی كردون ، بەلام ئەمرۆ زۆربەی خەلكی حوكمی كوفری هەڵبژاردوە بزانێ یان نەزانێ ئەوەش نەك لەهەموو شوێنێك بەڵكو هەندێك ولات و شوێن .

بۆیە لەولاتی موسلمانان و كافركردنی موسلمانان ئەوە دەولەتی ئیسلامی بەهەموو شێوەیەك نكۆڵی لێ ئەكات و بەرائەتی خۆی لەو بیروبۆچونە ئەكات كە ئەصڵ لەنێو موسلمانی دار الاسلام كوفر بێت .

وەكو وتەبێژی دەولەتی ئیسلامی ئەبو محمدی عەدنانی ئەفەرمێ :

«نحب أن نبين في هذا الموطن شبهة لطالما أثيرت في هذه الحملة؛ إن القول بأن الأصل بالناس الكفر لهو من بدع خوارج العصر وإن الدولة بريئة من هذا القول وإن من اعتقادها ومنهجها وما ندين الله به أن عموم أهل السنة في العراق والشام مسلمون لا نكفر أحداً منهم إلا من ثبتت لدينا ردته بأدلة شرعية قطعية الدلالة قطعية الثبوت. ومن وجدناه من جنود الدولة يقول بهذه البدعة علمناه وبينا له فإن لم يرجع عزرناه فإن لم يرتدع طردناه من صفوفنا وتبرأنا منه وقد فعلنا هذا مراراً كثيرة مع مهاجرين وأنصار ».اه [لك الله أيتها الدولةالمظلومة].

واتە : پێمخۆشە لێرەدا ئەوەتا بۆ روون بكەمەوە كە گومانێك هەیە زۆر ئەروژێنرێ لەم جەنگەدا ، كە گوایە ئێمە پێمان وایە ئەصڵ لەخەڵكیدا كوفربێت ، نەخێر ئەوە بیدعەی خەوارجی سەردەمە و دەولەتی ئیسلامی بەریە لەوتۆمەتە ، بەڵكو بیروباوەری و دینی وایە كە ئەهلی سوننە بەگشتی لە عێراق وشام موسڵمانن و كەسیان بەكافر نازانین تاكو ئەسەلمێت لامان هەڵگەرانەوەی بەبەلگەی شەرعی یەكلاكەرەوەی مەبەست و یەكلاكەرەوەی جێگیربوون.هەركەسێك ببینین لە

سەربازەکانی دەولەتی ئیسلامی ئەوە بیدعەیە بلێ ئەوە فێری ئەکەین و بۆی روون ئەکەینەوە و ئەگەر پەشیمان نەبێتەوە تەمێی ئەکەین ئەگەر هەر وازی نەهێنا دەری ئەکەین لە ریزەکانمان و بەرائەتی لێ ئەکەین ، ئەوەشمان کردوە چەندین جار لەگەل کۆچەران و پشتیوانان)

٣- **بەدروست زانین دەرچوون لەدەسەلات و پێشەوای موسڵمانان .**

ئیمامی شەهرستانی دەربارەی خەوارج ئەفەرمێ : «ویرون الخروج على الإمام إذا خالف السنة : حق واجباً ».اه [الملل والنحل ص ٥٤].

واتە : خەوارج بەحەق و واجبی ئەزانن دەرچوون لە پێشەوای موسلمانان کاتێ پێچەوانەی سونەتی کردبێ .)

ئەبو حەسەنی ئەشعەری لە کتێبی مقالات الإسامیین (١/ ١٥٦)دەربارەی خەوارج ئەفەرمێ : «یرون الخروج على السلطان الجائر ».اه

واتە : بروایان بەدەرچوون هەیە لەسەر دەسەلاتداری تاوانبار .)

ئەوەش شتێکە کەپێشەوایانی دەوڵەتی ئیسلامی قەت نەیانکردوە بەلکو ئەوان دەرچوونیان کردوە لەسەر دەسەلاتدارانی تاغووت وێنەی نوری مالیکی رافیضە لە عێراق و بەشار ئەسەدی نوسەیری لە شام.

وەدەولەتی ئیسلامی دەرچوونە لەسەر تاغووتی سەردەم ئەمریکا ، هەر وەك وەزیری جەنگ لەدەولەتی عێراق ئیسلامی شێخ ئەبو حەمزەی موهاجیر رەحمەتی خوای لێ بێت فەرمووی : «فوالله الذي لا إله إلا هو أقولها غير حانث: إننا في الفلوجة أكلنا أوراق الشجر وبلنا الدم من شدة العطش كما مات كثير من إخواننا من شدة العطش! وفي تلك الأثناء كنا نستمع إلى الدنيا نحاول أن نسمع بصيص أمل يخرج من عالم من العلماء؛ يدافع عن إخوانه الذين يقتلون ويذبحون وما تركوا السلاح لله تبارك وتعالى. بل على العكس من ذلك خرج علينا هؤلاء العلماء في خطبة العيد في مثل أيامنا هذه يقولون عنا: أنا خوارج! هل من خرج على الأمريكان وحاربهم وذاد عن حياض الأمة هو من الخوارج؟! هل كفرناكم أيها

الأفاضل؟! هل كفرنا عامة المسلمين؟! أم قاتلنا عنكم وعن أعراضكم وعن نسائكم وعن أطفالكم؟! ».

واتە : سوێند بەوخوایەی كە هێچ پەرستراوێك نیە بەحەق تەنها ئەو نەبێت، ئەیلێم سوێندەكەم ناكەوێت ، ئێمە لەفەلوجە گەڵای دارمان ئەخوارد ، میزمان بوبوە خوێن لەتوێنێتی هەروەك زۆرێك لە براياڤان لە توینا مردن ئا لەوكاتەدا زۆر بەئومێدبووین زانایەك لەزانایان دەرچێت ، بەرگری لە براكانی بكات كە ئەكوژران سەرئەبڕان قەت چەكەكانیان دانەنا لە پێناوی خوا ، بەلام بەپێچەوانەی ئەوەوە ئەو زانایانە دەرچوون لێمان لەووتاری جەژن هەر وەك ئەمرۆكە پێیان ئەوتین ئەوانە خەوارجن! ئایا كەسێك لە ئەمریكا دەربچێت و دژایەتیان بكات ئەم ئومەتە بپارێزێ خەوارجە؟ ئاخر بەڕێزەكان ئێمە ئێوەمان كافر كردوە ؟ ئێمە موسلماڤان بەگشتی كافر كردوە ؟! یان لە پێناو ئێوە و ناموسی ئێوە و ژن و منالی ئێوە جەنگاوین ؟!)

٤ - تەبەڕاكردن و كافركردنی هاوەڵانی پیغەمبەر ﷺ :

ئیمامی شەهرستانی رحمە الله كاتێك باسی رێچكەكانی خەوارج ئەكات ئەفەرمێ : لەرێچكە گومرا گەورەكانیان ئەمانەن : المحكمة، والأزارقة، والنجدات، والبهسية،والعجاردة،والثعالبة، والإباضية، والصفرية ئەوانی تر هەمووی لقن ، ئەوەی كۆیان ئەكاتەوە ئەوەیە كە تەبەڕا ئەكەن لە عوسمان و عەلی رەزای خوایان لێ بێ ئەم تەبەراكردنە لەپێشی هەموو فەرمانە شەرعیەكان دا ئەنەن و هاوسەرگیری بەدروست نازانن بەبێ بوونی ئەم بیروباوەرە .)[الملل والنحل ، ص ٥٤]

وەشێخی ئیسلام ابن تەیمیە فەرموویەتی : «ولهذا كفروا عثمان وعلي وشيعتهما وكفروا أهل صفين الطائفتين، في نحو ذلك من المقالات الخبيثة ».اه [مجموع الفتاوى ٣/ ٢٢١].

واتە : لەبەرئەوە عوسمان و عەلی و لایەنگرەكانیانیان بەكافر داناوە و لەگەل ئەهلی صەفین دوو كۆمەلەكە ، هاوشێوەی ئەم قسە پیسانەیان هەیە)

بۆیە خەڵکی عێراق و شام ڕێز و خۆشەویستی و پشتیوانی دەولەتی ئیسلامی باش ئەزانن چەندە داکۆکی و خۆشەویستیان هەیە بۆ هاوەڵان و خەلیفە راشدینەکان بەتایبەتی بەڵکو هەر بەناوی ئەوانەوە ناو ئەنەن ..فلانە ئەمیر ابو علیە فلانەیان عوسمانە خۆسەرکردەکان دەولەتی ئیسلامی شاراوە نیە کە ناوی خەلیفەکانی پێغەمبەرە صلی الله علیە وسلم ئەوە ابو عومەری بەغدادی ئەوە ئەبوبەکری بەغدادی ، نەك هەر ئەوندەش بەلکو غەزاکانیشیان بەناوی هاوەلانەوە ئەنێن جیهان هەمووی زانیان غەزای تۆلەکردنەوە بۆ هاوەڵان «غزوة الثأر للصحابة .»چی بوو و چۆن بوو .

وەك خەلیفەی موسلمانان ئەبو بەکری بەغدادی ئەفەرمێ :«وأما أنتم أيها الرافضة الحاقدون؛ فنحن أبناء الحسن والحسين وأحفاد أبي بكر وعمر وذي النورين نحن جدنا حيدرة الكرار أمير المؤمنين علي.. ».اه[ويأبى الله إلا أن يتم نوره].

واتە : ئەمما ئێوە ئەی رافیضەی داخ لەدڵ ، ئێمەین کوڕانی حەسەن و حوسەین ، ئێمەی نەوەی ئەبو بەکر و عومەر و عوسمان ، ئیمە باپیرمان حەیدەری هێرش بەر ئەمیر مؤمنین عەلی کوری ئەبی تالیبە ..)

<u>٥ - وەرنەگرتن و ڕەتکردنەوەی سوننەت مادام بەڵگەی قورئانی لەسەر نەبێت:</u>

حافزی ابن حەجەر فەرموویەتی : «وهم فرق كثيرة لكن من أصولهم المتفق عليها بينهم الأخذ بما دل عليه القرآن ورد ما زاد عليه من الحديث مطلقا ».اه [فتح الباري ١/ ٥٤٦].

واتە : ئەو خەوریجانە رێچکەی زۆرن بەلاّم ئەو بنچینەیەی کۆدەنگن لەسەری ئەوەیە تەنها ئەوە وەرئەگرن کە بەلگەی قورئانی لەسەربێت ، ئەوەی فەرمودەیە رەتی ئەکەنەوە بەگشتی)

وە فەرموویەتی «ودفع الخوارج ذلك أي: رجم الزاني المحصن- وبعض المعتزلة واعتلوا بأن الرجم لم يذكر في القرآن ».اه [فتح الباري ١٢/١٤٣].

واتە : خەوارج پالی پێوە نان بەردباران کردنی ژن و پیاو رەت بکەنەوە ، لەبەرئەوەی بەردباران کردن باس نەکراوە لە قورئان)

هەركەسێك دەولەتی ئیسلامی لەنزیكەوە یان لەدوورەوە ناسی بێت ئەزانێ چەندە دەستگرتوون بەسونەتەوە بەگەورەو بچوكیەوە هەر لەسونەتی خەوتنەوە تا سونەتی حوكم كردن بەرێوەبردن.

هەروەك شێخ ئەبو موصعەبی زەرقاوی ئەفەرمێ : «إن لنا دين أنزله الله ميزان وحكم ً قوله فصل، وحكمه ليس بالهزل، هو النسب الذي بيننا وبين الناس، فموازيننا بحمد الله سماوية، وأحكامنا قرآنية، وأقضيتنا نبوية ».اه

واتە : ئێمە دینێكمان هەیە خوا دایبەزاندوە كە تەرازوو و حوكمە ، ووتەكانی جیاكەرەوەیە ، حوكمەكانی بێ هودە نیە ، تەنها هۆكارە لەنێوان ئیمە و خەلكی ، پێوەرەكانمان الحمدلله ئاسمانیە ، حوكمەكانمان قورئانیە ، داوەریەكانمان داوەری پێغەمبەرانە یە)

لایەنی سێ یەم :

ئایا سیفەتەكان و ووتەكانی خەوارج سیفاتی پێشەواو سەربازانی دەولەتی ئیسلامیە؟خەوارجە دەرچوەكان سیفاتیان زۆرە لە فیقە دا ناسراوە لەوانە :

یەكەم : نەزانن بەدین چ بنچینەكانی دین بێت یان لقەكانی بێت :

ئیمام موسلیم لە صەحیحەكەی دا لە عەلی وە رەزای خوای لێ بێت فەرموویەتی بیستومە لە پێغەمبەری خواوە صلی الله علیه وسلم فەرموویەتی :(سيخرج في آخر الزمان قوم أحداث الأسنان سفهاء الأحام يقولون من خير قول البرية، يقرؤون القرآن لا يجاوز حناجرهم..) [الحديث].

واتە : لە داهاتوودی كۆتایی ئومەتەكەم كەسانێك پەیدا دەبن تەمەنیان كەمە ، بۆیە ئەزمون و عەقلیشیان كەمە ، بانگەشەی باشترین ووتە ئەكەن كە قورئانە، قورئانیش ئەخوێنن بەلام لەگەروویان ناچێتە خوارەوە .

ئیمامی نەوەوی ئەفەرمێ : «(يقرءون القرآن لا يجاوز حناجرهم) لاتفقهه قلوبهم ولا ينتفعون بما تلوا منه ولا لهم حظ سوى تاوة الفم والحنجرة والحلق إذ بها تقطيع الحروف ».اه [انظر: شرح صحيح مسلم للنووي رحمه الله/٧ ٢٢٤].

واتە : قورئان ئەخوێنن و لەگەرویان ناچێتە خوار یانی دلەکانیان تێی ناگات ئەوەی ئەیخوێننەوە سوودی لێ نابینن هیچیان دەست ناکەوێت جگە لە خوێندنەوەی دەم گەروو کە بەگەروو ئەتوانرێ بخوێنرێتەوە)

عەزیم ئابادی رحمە الله ئەفەرمێ : «(سفهاء الأحام) ضعاف العقول ».اە[عون المعبود ١٣ / ٤٢].

واتە : سفهاء الاحلام یانی عەقڵ لاوازن .)

شێخ الاسلام ابن تەیمیە ئەفەرمێ هەر لەنەزانیانە تا ئێستا نوسراوێکیان بەجێ نەهێشتوە دوای خۆیان هەروەك رێچکە گومراکانی تر جێ یانهێشتوە بۆیە ئەفەرمێ : «وأقوال الخوارج إنما عرفناها من نقل الناس عنهم، لم نقف لهم على كتاب مصنف، كما وقفنا على كتب المعتزلة، والرافضة، والزيدية، والكرامية، والأشعرية، والسالمية، وأهل المذاهب الأربعة، والظاهرية، ومذاهب أهل الحديث، والفلاسفة، والصوفية، ونحو هؤلاء ».اە [مجموع الفتاوى ١٣ / ٤٨].

واتە : ووتەکانی خەواریجمان لەوەوە ناسیوە کەخەڵك گواستویانەتەوە لێ یان ، تا ئیستا کتێبیکی ئەوانمان نەبینیوە ، وەك چۆن کتیبەکانی موعتەزیلە ورافیضە زەیدیە و کەرامیە و ئەشعەریە و سالمیە و چوار مەزهەبەکە و زاهیریە و مەزهەبەکانی فەرموودە و فەلسەفە و تەسەوف و هەن .)

ئەوە بوو حاڵی خەوارج ئەمما حاڵی دەولەتی ئیسلامی پیاوەکانی تەواو پێچەوانەی ئەوانە ، لەریزەکانی دەولەتی ئیسلامی دەیان زانای گەورە و خوێنکاری زانستە شەرعیەکان و دادوەر و مامۆستاو بانگخواز و کەسانی هێدایەتدەر هەن.

کێ بوون کتێبی تەوحید و سەلەفی صالحی هێنایە عێڕاقەوە ؟ کێ بوو چەندین پەیمانگای زانستە شەرعیەکانی کردەوە لەشام ؟

بۆ ناپرسی چەن کتێبیان چاپ کردوە ؟ چەند نوسراویان بەلاوکردۆتەوە ؟ بەڵکو زۆربەی لایەنە جیهادیەکانی شام و خەڵکەکەی توشی هەر پێشهاتێك هاتبن پەنایان بردۆتە بەر زانایان و مامۆستایانی دەولەتی ئیسلامی بەڵکو نابینی هیچ بەلاوکراوەیەکی راگەیاندنی دەولەتی ئیسلامی ئیلا ووتەکەی شێخ الاسلام ابن

تەیمیەی تیایە کە ئەفەرمێ : «فقوام الدين بكتاب يهدي وسيف ينصر(وكفى بربك هاديا ونصيرا)».

واتە : بەرپابوونی دین بەکتێبە ڕێنمایی بکات و شمشێرە سەرییخات وكفى بربك هاديا ونصيرا .)

دووەم : موسڵمانان ئەکوژن و بتپەرستان و کافران وازلێ دێنن .

وەك لە فەرموودەی ئەبی سەعیدی خودریەوە لە پێغەمبەری خواوە صلى الله عليه وسلم کە وسفی خەوارج ئەکات و ئەفەرمێ : (يقتلون أهل الإسام،ويَدَعون أهل الأوثان) [متفق عليه].

عەزیم ئابادی لەشیکردنەوەی ئەم فەرموودەیە ئەفەرمێ : «(يقتلون أهل الإسلام) لتكفيرهم إياهم بسبب الكبائر (ويدعون أهل الأوثان) بفتح الدال أي يتركون أهل عبادة الأصنام وغيرهم من الكفار ».اه.

واتە : موسلمانان ئەکوژن لەبەرئەوەی بەکافریان ئەزانن بەهۆی کوناهە گەورەکانەوە ، (ويدعون أهل الاوثان)، بەومانایەی ئەوانەی بت ئەپەرستن و کافرن وازیان لێ دێنن .)

ئەمە ئاشکراترینی سیفەتەکانی خەوارج بوون ، بەلاَم هەرچی دەولەتی ئیسلامیە رانەگەیەنراوە تەنها بۆ پاراستنی خوێنی یەکتاپەرستان و کوشتاری شیرك موشریکەکان نەبێ .

وەك ڕاگەیەنراوە لە ڕاگەیێنراوی دەولەتی ئیسلامی لە عێراق وشام ڕۆژی شەمە ٣/ربيع الاول ١٤٣٥ : «إن من أهم الغايات التي أعلنت لأجلها دولة الإسلام؛ حفظ الدماء والأعراض والأموال »

واتە : لەگرنگترین ئامانجەکانی ڕاگەیاندنی دەولەتی ئیسلامی بریتیە ،لەپاراستنی خوێن و ناموس و ماڵ)

بۆیە کۆبوە وە بۆیان ئەمریکا و هەموو رافیضە و مورتەدان ئەوانیش جەنگان لەدژی هەموویان چەندین ساڵ هەتا ئەمریکا هەلهات و زەلیل کرا رەوافض، پشتیان شکا مورتەدەکان .

وە فەرمووی ئەمیری پێشووی ئیمانداران ئەبو عومەری بەغدادی رەحمەتی خوای لێ بێ: « فإنا نبرأ إلى الله ونشهدكم أنا لا نسفك دم لمسلم معصوم قصداً ما دام صلى صلاتنا واستقبل قبلتنا وأكل ذبيحتنا. فوالله لأن بلغني خاف هذا لأجلسن مجلس القضاء ذلياً لله تعالى أمام أضعف مسلم في باد الرافدين حتى يأخذ الحق ولو من دمي فوالله ما تركنا الدنيا لندخل النار لأجل زعامة لا ندري ما الله فاعل بنا فيها غداً فما بالكم بدماء المجاهدين وأصحاب السبق الطيبينفهي عندنا أغلى »

واتە : ئێمە بەرائەتی خۆمان ئەکەین بۆلای خوا وە ئێوەش ئەکەینە شایەد ، کە خوێنی موسڵمانێکی پارێزراو نارێژین بەناحەق مادام نوێژی موسلمانان بکات روو لە قیبلەی موسڵمانان بێت، سەربراوی موسلمانان بخوات ، وەلاهی ئەگەر بزانم سەربازێکی من شتی وای کردوە ئامادەم برۆمە دادگای شەرعی ملکەچ بم بۆخوا بەرامبەر لاوازترین موسڵمانی عێراق تاکو مافەکەی وەرئەگرێتەوە ئەگەر لەخوێنی خۆشم بێت ، وەلاهی وازمان لەدونیا نەهێناو بۆئەوەی بچینە دۆزەخەوە و لەپێناو پلەوپایە کەنازانین سبەی خوا چیمان بەسەردێنێت ، ئەی ئەبێ خوێنی موجاهیدان لامان چەن گەورەبێ بەتایبەت ئەوانەی خاوەن ئەزموونن ، بێ گومان زۆر بەنرخە لامان)

وە خەلیفەی و ئەمیری موسلمانان ئەبو بەکری بەغدادیش فەرموویەتی :«حسبنا أن الله يعلم أننا سعينا بكلِ صدقٍ وإخاص لنحميّ المسلمين ونذودَ عن أعراضهم ونصون دماءهم فنُتهم بين ليلةِ وضحاها أننا نُكفرُ أهلنا في الشامِ معاذَ الله، ونستبيحَ دماءهم كلا والله. حسبَنا أن الله يعلم أننا حرصنا على أمنِ وسامة أهلنا في الشامواُننا الوح يدونَ من تحمّل علانية عبء مقاتلة عصابات قُطاع الطرق وملاحقة اللصوص والقتلة فنُتهم بين ليلةِ وضحاها أننا قتلة لأهلنا في الشام وأصحاب المقابر الجماعية لهم ولا حولَ ولا قوةَ إلا بالله . حسبنا أن اللهَ يعلم أننا ما دخلنا قرية أو حيّاً أو شارعا إلا وأمنَ فيهِ المسلمون على أموالهم وأنفسهم وأعراضهم وفرّ منهُ

اللصوص وقطاع الطرق والمجرمون ونُتهم بين ليلةٍ وضحاها أننا نُروع المسلمينَ ونستبيح حُرماتهم ».اه [والله يعلم وأنتم لا تعلمون].

واتە : ئەوەنە بەسبێت كە خوای گەورە ئەزانێ كە چەن بەراستگۆیی و دڵپاكی هەوڵماندداوە موسلمانان خوێن و ناموسیان بپارێزین بەلام لەشەو رۆژێكدا بەوە تۆمەتباربكرێین كەگوایە ئێمە موسڵمانان كافرئەكەین لەشام پەنابەخوا ، خوێنین حەلال ئەكەین نا وەلا ، ئەوەنە بەسە كە خوا ئەزانێ چەنە لەهەوڵ بوینە بۆئەوەی كەسەكانمان لە ئەمن وسەلامەتیدا بن لەشام ، وەتەنها ئێمە بوین ئەوبارەقورسەشمان خستە سەرشان كە بەئاشكرا رووبەرووی چەتە پیاو كوژ و دزەكان ببینەوە لەشام ، لەسەر ئەوەشەوە لەشەو رۆژێك تۆمەتبار بكرێن بەوەی ئێمە كەسەكانی خۆمان موسلمان ئەكوژین لەشام و گۆری بەكۆمەلیان بۆ لێ ئەدەین و لاحول ولا قوة الا بالله . ئەوەنە بەسە كە خوا ئەزانێ ئیمە چوبێتینە هەر گوند و شار و شوێنێك ئیلا موسلمانن ئەمین بوونە لەسەر ماڵ و گیان ناموسیان و دز و چەتەكانیش هەلهاتوون ، بەلام لەشەو رۆژێكدا تۆمەتباربكرێن بەوەی ئێمە موسلمانان ئەترسێنین و پیرۆزیەكانیان حەلال ئەكەین)

وە ووتەبێژی دەولەتی ئیسلامی ئەبو موحەمەدی عەدنانی فەرموویەتی «ولأن نُقدم فتضرب أعناقنا واحداً واحداً أحب إلينا من قتل رجل مسلم قصداً. فإنا والله من أجلهم نفرنا وللذود عن دمائهم وأموالهم وأعراضهم جئنا وسنظل نحبهم ولو كرهونا وسنظل ننصرهم مهما خذلونا ونريد حياتهم ولو أرادوا قتلنا »

واتە : ئەگەر پێش بخرێین یەك یەك بۆ ئەوەی لەملمان بدەن ، پێمان خۆشترە لەوەی خوێنی موسڵمانێك بەناحەق برژین ، سوێند بەخوا ئیمە لەپێناو ئەوان دەرچووین ، بۆپاراستنی خوێن و ماڵ و ناموسی ئەوان هاتوین ، بەردەوام خۆشیانمان ئەوێ هەرچەن حەزنەكەن پێمان ، بەردەوام هەولی سەرخستنیان ئەدەین هەرچەن پشت بكەن لێمان ، ژیانی ئەوان مان ئەوێ هەرچەندە بمانكوژن (

٣- تاشینی قژی سەر :

لە ئەبی سەعیدی خودریەوە لە پێغەمبەرەوە صلى الله عليه وسلم فەرموویەتی : (يَخْرُجُ نَاسٌ مِنْ قِبَلِ الْمَشْرِقِ ويقرؤون الْقُرْآنَ لا يُجَاوِزُ تَرَاقِيَهُمْ يَمْرُقُونَ مِنَ الدِّينِ كَمَا يَمْرُقُ السَّهْمُ مِنَ الرَّمِيَّةِ ثُمَّ لا يَعُودُونَ فِيهِ حَتَّى يَعُودَالسَّهْمُ إِلَى فُوقِهِ قِيلَ: مَا سِيمَاهُمْ؟ قَالَ: سِيمَاهُمُ التَّحْلِيقُ) [أخرجه البخاري].

واتە : كەسانێك دەردەچن لە رۆژهەلاتەوە قورئان دەخوێنن بەلام لە گەروويان ناچێتە خوارەوە ، لەدین دەردەچن هەر وەكو چۆن تیر لە كەوان دەردەچێت ، پاشان ناگەڕێنەوە هەتا ئەو تیرە ئەگەڕێتەوە بۆ كەوانەكەی ، ووترا سیماو شێوەیان چۆنە ؟ فەرمووی سیمایان تاشینە .)

ئیمامی ابن و ابی عاصم لە كیتابی سوننە گێراویتیەوە لەژێر ناونیشانی (المارقة والحرورية والخوارج السابق لها خذلان خالقها): لە سەهلی كوری حەنیفەوە لە پێغەمبەرەوە صلى الله عليه وسلم فەرموویەتی : (گەلێك سەرگەردان ئەبێت لە لای رۆژهەڵاتەوە قژ تاشراون)

ئیمام ئیبن و حەجەری عەسقەلانی لە سیفەتیان ئەفەرمێ :«إن الخوارج سيماهم التحليق، وكان السلف يوفرون شعورهم لا يحلقونها، وكانت طريقة الخوارج حلق جميع رؤوسهم ».اه [فتح الباري ٨/ ٨٦].

واتە : خەوارج نیشانەیان قژ تاشینە ، پیشینان قژیان ئەهێشتەوە و زۆریان ئەكرد و نایانتاشی ، ریبازی خەوارج تاشین و چاكردنی هەموو سەریان بوو.)

شێخی زانای پایەبەرز ئەبو موحەمەدی مەقدیسی ئەفەرمێ «ومن اللطيف أن المعروف عنا وعن أكثر أهل دعوة التوحيد المباركة -الذين طالما رموا بمسمى الخوارج ظلما وزورا- إعفاؤهم لرؤوسهم، حتى عيب ذلك علينا وانتقد من بعض الجهال ».اه [الرسالة الثلاثينية ص ٥٦١].

واتە : شایانی باسە ئەوەی زانراوە لێمان و لە زۆربەی بانگخوازانی ئەم تەوحیدە پیرۆزە ئەوانەی كەزۆرجار تۆمەتبار ئەكرێن بەخەوارج بە درۆ و ستەم ،

هێشتنەوەی قژی سەریانە ، هەتا وای لێهات عەیبیان لێ ئەگرتین بوینە جێگای رەخنە لەلایەن هەندێك نەزان .)

ئاشکراشە لای زۆربەی خەلکی شێرەکوڕانی دەولەتی ئیسلامی ناسراون بەهێشتنەوە و بەردانەوەی قژیان تاسەر گوێ یان یان تاسەر شانیان یان لەو نێوەندە.

چوارەم : بە خەلیفە و ئەمیردنانی جگە لە قورەیشی :

قاضی عیاض رەحمەتی خوای لێ بێ ئەفەرمێ : « اشتراط كون الإمام قرشياً مذهب العلماء كافة، وقد عدّوها في مسائل الإجماع، ولم ينقل عن أحد من السلف رضي الله عنهم أجمعين فيه خلاف، وكذلك من بعدهم في جميع الأمصار، قال: ولا اعتداد بقول الخوارج ومن وافقهم من المعتزلة ».اه [عن فتح الباري (كتاب الأحكام) (باب: الأمراء من قريش) وانظر الملل والنحل للشهرستاني ص ١١٦].

واتە : بەمەرج گرتنی پێشەوای موسڵمانان قورەیشی بێت مەزهەبی تەواوی زانایانە ، بەلکو لە بابەتە کۆدەنگەکان دانراوە ، نەهاتوە لە سەلەفەوە رەزای خوایان لێ بێ پێچەوانەی ، بەهەمان شێوە دوای ئەوانیش ، لەهەموو شوێنەکان ، فەرمووی : متمانەنیە بە ووتەی خەوارج و ئەوانەی هاوڕایانن لە موعتەزیلە .)

پاشان دەولەتی عێراق ئیسلامی داوای بەیعەتی کرد بۆ ئەمیری ئیمانداران ئەبو بەکری بەغدادی کە ساداتی بەدریەکانە لەنەوەی عەلی کوری هادی کوری محمەدی کوری جەوادی کوری عەلی رەزا کوری موسای کازم کوری جەعفەری صادق کوری محەمەدی باقر کوری عەلی زین العابدین کوری حوسەینی کوری عەلی کوری ابو تالیب و فاتیمەی کچی موحەمەد صلى الله عليه وسلم

ئیمام شەهرستانی ئەفەرمێ دەربارەی خەوارج : «وإنما خروجهم في الزمن الأول على أمرين : أحدهما بدعتهم في الإمامة إذ جوزوا أن تكون الإمامة في غير قريش.. ».اه [الملل والنحال ص ٥٥].

واتە : ئەمما دەرچوونین لەسەردەمی یەکەم لەسەر دوو شت بوو : یەکەمیان ئەو بیدعەیە بوو کە دایاهێنابوو لە پێشەوایەتی کە بەدروستیان زانی پێشەوایەتی لەغەیری قورەیش بێت .)

هەر لە زانایی دەولەتی ئیسلامی بوو کە پێشەوایەتی تەنها لە قورەیشی داناوە هەر دەولەتی ئیسلامی بوو سەرەتا داوای بەیعەتی کرد بۆ ئەمیری ئیمانداران ئەبو عومەری بەغدادی رەحمەتی خوای لێ بێ کە لە ساداتی ئەعرەجیە لە نەوەی سەید عەلی صالحی کوری سەید عوبیداللە ئەعرەج کوری سەید حوسەینی بچوك کوری ئیمام زەین العابدین سەجاد کوری ئیمام حوسەینی شەهیدی کوری ئەمیری مؤمنین عەلی کوری ابی تالب رەزای خوای لێ بێ و فاتیمەی کچی موحەمەد (صلی الله علیە وسلم)

پاشان دەولەتی عێراق ئیسلامی داوای بەیعەتی کرد بۆ ئەمیری ئیمانداران ئەو بەکری بەغدادی کە ساداتی بەدریەکانە لەنەوەی عەلی کوری هادی کوری محمەدی کوری جەوادی کوری عەلی رەزا کوری موسای کازم کوری جەعفەری صادق کوری محەمەدی باقر کوری عەلی زین العابدین کوری حوسەینی کوری عەلی کوری ابو تالیب و فاتیمەی کچی موحەمەد صلی الله علیە وسلم

٥- لە کارخستنی چەندین حەد و سنوری شەرعی :

ئیمام شەهرستانی باس ووتەکانی خەوارج ئەکات و ئەفەرمێ :«إسقاطهم الرجم عن الزاني إذ ليس في القرآن ذكره، وإسقاطهم حد القذف عمن قذف المحصنين من الرجال مع وجوب الحد على قاذف المحصنات من النساء ».اه [الملل والنحل ص ٥٨].واتە : وە لەکارخستنیان دەربارەی بەردباران کردن لەسەر ژن و پیاوی زیناکەر چونکە لە قورئان نیە ، وە لەکارخستنی سزای بوهتان کردن بۆ پیاوانی داوێن پاك لەگەل واجب بوونی سزای بوهاتان کردن بۆ ئافرەتانی داوێن پاك.)

وە ابن حەجەر ئەفەرمێ دەربارەی خەوارج «وعَظَّمَ البَاء بهم، وتوسّعوا في معتقدهم الفاسد، فأبطلوا رَجْمَ المحصن وقطعوا يد السارق من الإِبط ».اه [الفتح الجزء ١٢ / ٢٩٧].

واتە : گەورە بوە بەلا بەهۆیانەوە ، ئەوەندە رۆچۆن لە بیروباوەرە خراپەکانیان تاوای لێ هات بەردباران کردنی ژن و پیاوی زیناکاریان لەکارخست ، دەستی دزیان لە بن باڵەوە ئەبڕی.)

ئەما دەولەتی ئیسلامی بەنرخ و بەهاو گیان و ماڵی بەخشیوە ئیلا بۆ حوکم کردنی شەرعی خوا لە خوێن و ناموس وماڵ ، وەقەت ئینکاری لە حوکمێك نەکردوە کە لەلایەن خواو پێغەمبەرەکەیەوە هاتبێت ، بەلکو دەستی دزی برِی دوای هاتنە دی مەرجە شەرعیەکانی برِین تیایدا وەکو چۆن پێغەمبەر صلى الله عليه وسلم بریویێتی ، جەلدیان لە بوهتانکەر داوە و بەردبارانی زیناکاری ژن و پیاویان کردوە هەوەك ئەوانەی ئامادەی جێ بەجێ کردنەکەبوونە پێیان راگەیاندوم...

لایەنی چوارەم :

ئایا دەست دەکرێت بەکوشتنی خەوارج هەر لەسەرەتاوە ؟ وە ئایا لەبەرژوەندیدایە جەنگان لەگەل خەوارج لەکاتێکی ناوەخت دا:

زۆربوون ئەو بانگەشەکارانەی کە ئەیانووت دەولەتی ئیسلامی خەوارجە و دەستیان ئەکردنەوە بەلاو کردنەوە نوسراو لەو بارەیەوە ، وە خەڵکیان هان ئەدا بۆ جەنگان لە دژی بەگشتی !هەتا گەیشتە ئەوەی **ئەبو بەسیری تەرتوسی لە روونکردنەوەیەکی لەسەر دەولەتی ئیسلامی بڵێت:** «يجب شرعاً على جميع مجاهدي أهل الشام قتالهم، ورد عدوانهم.. وهو من الجهاد في سبيل الله. . ونشهد حينئذ -شهادة عامة- جازمين ومستيقنين أن قتلى مجاهدي أهل الشام مأجورون.. وهم شهداء بإذن الله.. وقتلى داعش آثمون.. وهم في النار، بل ومن كلاب أهل النار. . وهم في قتالهم لأهل وجند الشام، قد وقفوا في صف الطاغوت بشارالأسد في قتاله وحربه لأهل الشام.. ونردد ما قاله الحبيب صلىالله عليه وسلم: (طُوبَى لِمَنْ قَتَلَهُمْ وَقَتَلُوهُ) ».اه

واتە : واجبە شەرعا لەسەر هەموو موجاهیدانی شام کوشتار کردنیان و بەرپرچەرچدانەوەی دوژمنایەتیان ، ئەوە جیهادە لە رێگای خوا ئەو کاتە شایەدی ئەدەین شایەدیەکی گشتی بەبێ گومان و دڵنیایی کوژراوانی موجاهیدانی شام

پاداشت وەرگرەوەن و شەهیدن بە ئیزنی خوا...وە کوژراوانی داعش گوناهباران و لە ئاگرن بەلکو سەگی دۆزەخن ...ئەوانە بەجەنگانیان لەدژی ئەهل و موجاهیدانی شام ..وەستاون لەریزی تاغووت بەشار ئەسەد لە جەنگەکەی دژی خەلکی شام دوبارەی ئەکەینەوەی ئەوەی خۆشەویست فەرموویەتی دەربارەی خەوارج : (خۆشبەختی بۆ ئەوەی ئەیانکوژێ و ئەوەشی بەدەست ئەوان ئەکوژرێ)

أخرج ابن أبي شيبة في مصنفه (١٥ / ٣٣٢) عن طارق ابن شهاب قال كنت عند علي بن أبي طالب رضي الله عنه فسئل عن أهل النهر أهم مشركون؟ قال: «من الشرك فروا ». قيل: فمنافقون هم؟ قال:«إن المنافقين لا يذكرون إلا قليلا »، قيل: فما هم؟ قال: «قوم بغواعلينا .».

ئێمە ئەگەر هەر وەك گریمان بڵێین کە ریبازی دەولەتی ئیسلامی رێبازی خەوارجە دەرچوەکانە ، ئێ خۆ خەوارج موسلمانی گومڕابوون، کافر نەبوون.

واتە : ،**هێناوێتی ابن أبي شيبة لە موصەنەفەکەی(١٥ / ٣٣٢) لە تارق ی کوڕی هیشامەوە فەرموویەتی** من لە خزمەتی عەلی کوری ئەبی تالیب بووم رەزای خوای لێ بێ پرسیاری لێ کرا دەربارەی خەڵکی دەوروبەر روبارەکە ئایا ئەوانە موشریکن ؟ ئەویش فەرمووی : «ئەوانە لە شیرك هەلاتوون» پرسیان ئەی ئەوانە مونافیقن ؟ فەرمووی «مونافیقەکان زیکری خوا کەم ئەکەن » پاشان وتیان ئەی ئەوانە چین ؟ ئەویش فەرمووی : گەلێکن دەرچوونە لێمان.)

وە شێخ الاسلام ابن تەیمیە فەرموویەتی :«ومما يدل على أن الصحابة لم يكفروا الخوارج أنهم كانوا يصلون خلفهم وكان عبد الله بن عمر رضي الله عنه وغيره من الصحابة يصلون خلف نجدة الحروري وكانوا أيضا يحدثونهم ويخاطبونهم كما يخاطب المسلم المسلم؛ كما كان عبد الله بن عباس يجيب نجدة الحروري لما أرسل إليه يسأله عن مسائل وحديثه في البخاري، وكما أجاب نافع بن الأزرق عن مسائل

مشهورة وكان نافع يناظره في أشياء بالقرآن كما يتناظر المسلمان وما زالت سيرة المسلمين على هذا ما جعلوهم مرتدين كالذين قاتلهم الصديق.. .».

واتە : ئەوەی ئەیسەلمێنێ کە هاوەڵان خەوارجیان کافر نەکردوە ئەوەیە کە نوێژیان ئەکرد لە پشتیانەوە ، عەبدوڵای کوڕی عومەر رەزای خوای لێ بێ جگە لەویش لە هاوەلان نویژیان ئەکرد لەپشت نەجدی حەروری ، وە گفتوگوو و ووتویژیان لەگەل دەکردن ، عەبدولای کوری عەباس وەلامی نەجدی حەروری ئەدایەوە کاتێك پرسیاری دەکرد ، ئەوەش فەرموودەیە لە بوخاریدا تۆمارکراوە هەروەك چۆن نافعی کوری ئەزرەق وەلامی زۆر لەو پرسیارانە ئەدایەوە کە لێی ئەکران ، نافع ووتوویژی لەگەل ئەکردن بە قورئان هەر وەك چۆن دوو موسڵمان ڕووبەڕوو بونەوە ئەکەن، ڕیبازی موسڵمانان بەوجۆرە بەردەوام بوو و بە مورتەدیان نەئەزانین وەك ئەو ئەوانەی صدیق جەنگی کرد لەگەلیان)

تائەو کاتەی فەرمووی : «فالصحابة رضي الله عنهم والتابعون لهم بإحسان لم يكفروهم ولا جعلوهم مرتدين ولا اعتدوا عليهم بقول ولا فعل بل اتقوا الله فيهم وساروا فيهم السيرة العادلة ».اه [منهاج

السنة ٥/ ٢٤٧].واتە : هاوەلان و تابعین رەزای خوایان لێ بی بە کافر و مورتەدیان نەئەزانین ، وە دەستدرێژیان نەئەکردە سەریان نە بە گوفتار و نەبەکردار بەلکو لە خوا ئەترسان دەربارەیان دادپەروەربوون رۆیشتن لەگەلیان)

ئیمام ابن بطال فەرموویەتی رحمه الله : «ذهب جمهور العلماء، إلى أن الخوارج غير خارجين عن جملة المسلمين، لقوله أي: في الحديث- (يتمارى في الفوق) لأن التماري من الشك، وإذا وقع الشك في ذلك لم يقطع عليهم بالخروج من الإسام، لأن من ثبت له عقد الإسام بيقين لم

يخرج منه إلا بيقين، قال: وقد سئل علي عن أهل النهر، هل كفروا؟ فقال: من الكفر فروا ».اه [فتح الباري ١٢ / ٣٧٥].

واتە :جەماوەر زانایان بۆ ئەوە چوون کە خەوارج دەرنەچوون لەکۆمەلی موسلمانان بەبەلگەی ئەو ووتەیەی فەرموودەکە (يتمارى في الفوق) بەگومان ئەمێنن لەسەر کەوانەکە ، بۆیە ئەگەر گومان دروست بێت لەوەدا ئەوە یەکلانابیتەوە بەدەرچونیان لە ئیسلام چونکە هەرکەسێك گرێ بەستی ئیسلامەتی

چەسپا بە دلنیایی ئەوە لێشی دەرناچێ هەر بەدڵنیایی نەبێتو وە فەرمووی : پرسیار کرا لە عەلی دەربارەی خەلکی دەوروبەر ڕوبارەکە ئایا ئەوانە کافرن ؟ ئەویش فەرمووی : ئەوانە لە کوفر هەڵاتوون)

وە ئیمامی نەوەوی ئەفەرمێ : «ومذهب الشافعي وجماهير أصحابه العلماء أن الخوارج لا يكفرون ».اه [شرح صحيح مسلم ٧/ ٢٢٥].

واتە : مەزهەبی شافیعی و جەماوەری هاوەلەکانی و زانایان ئەوەیە کە خەوارج کافر نابن)

وە ابن حجر ئەفەرمێ : «ذهب أكثر أهل الأصول من أهل السنة إلى أن الخوارج فساق وأن حكم الإسام يجري عليهم لتلفظهم بالشهادتين ومواظبتهم على أركان الإسام وإنما فسقوا بتكفيرهم المسلمين مستندين إلى تأويل فاسد وجرهم ذلك إلى استباحة دماء مخالفيهم وأموالهم والشهادة عليهم بالكفر والشرك ».اه [فتح الباري ١٢ / ٣٧٥].

واتە : زۆربەی ئەهلی ئوصول لە ئەهلی سوننە بۆ ئەوە چوون کە خەوارج فاسقن و حوکمی ئیسلام بەسەریان ئەدرێ بەهۆی ووتنی شایەدمان و بەردەوام بونیان لەسەر ئەنجام دانی پایەکانی ئیسلام ، فاسق بوونە بەهۆی کافر کردنی موسلمانانەوە کە پشتیان بەستوە بەجەند لێکدانەوەیەکی نادروست کە رایکێشاون بۆ بەحەلال دانانی خوێن و ماڵی ئەوانەی پیچەوانەیانن و شایەدی دان لەسە ریانبە کوفر و شیرك.)

بەڵکو ئیمامی خەطابی بانگەشەی کۆدەنگی زانایانی هێناوە لەسەر کافر نەبونیان کە ئەفەرمێ : «أجمع علماء المسلمين على أن الخوارج مع ضلالتهم، فرقة من فرق المسلمين، وأجازوا مناكحتهم، وأكل ذبائحهم، وأنهم لا يكفرون ما داموا متمسكين بأصل الإسلام ».اه [فتح الباري ١٢ / ٣٧٥].

واتە : کۆدەنگن زانایان لەسەر ئەوەی کە خەواریج لەگەڵ ئەوەی گومڕان ، هەر رێچکەیەکن لە ریچکەکانی موسڵمانان ، رێیانداوە بەهاوسەرگیریان و کافر ناکرێن تا دەست گرتوو بن بە بنچینەکانی ئیسلامەوە)

هەتا ئەگەر خەوارجیش بن حاشا حاشا لەوان، چۆن ئەبێت سەرەتا دەست بکرێتە کوشتارکردن لەگەلیان بەڵکو رەفتاری خەلیفەی چوارەمی موسڵمانان دەربارەی دەگرترێتە بەر کە پێیانی فەرموو ئێوە لای ئیمە خاوەنی سێ مافن «إن لكم عندنا ثلاثاً :

١- لا نمنعكم صلاة في هذا المسجد.

٢- ولا نمنعكم نصيبكم من هذا الفيء ما كانت أيديكم مع أيدينا.

٣- ولا نقاتلكم حتى تقاتلونا ».اه[رواه ابن أبي شيبة في المصنف ١٥/٣٢٧-٢٣٨ وابن جرير الطبري في تاريخه ٥/ ٦٨٨ والشافعي في الأم ٤/١٣٦ وسنده منقطع غير أن للسند شواهد وقد توبع قاله الألباني في إرواء الغليل ٨/ ١١٧ - ١١٨].

واتە : بۆ ئیوە هەیە لای ئێمە سی ماف :

١- رێگریتان ناکەین لە نویژ کردنتان لەم مزگەوتە .

٢- بێ بەشتان ناکەین لەدەست کەوت مادام دەستان لەگەل دەستمان بێت .

٣- دەستپێشخەری ناکەین لە جەنگ کردن دژتان تاکو دەستپێشخەر نەبن.)

ئیمامی ابن قودامە ئەفەرمێ : « الْخَوَارِجُ الَّذِينَ يُكَفِّرُونَ بِالذَّنْبِ، وَيُكَفِّرُونَ عُثْمَانَ وَعَلِيًّا وَطَلْحَةَ وَالزُّبَيْرَ، وَكَثِيرًا مِنْ الصَّحَابَةِ، وَيَسْتَحِلُّونَ دِمَاءَ الْمُسْلِمِينَ،وَأَمْوَالَهُمْ، إلَّا مَنْ خَرَجَ مَعَهُمْ، فَظَاهِرُ قَوْلِ الْفُقَهَاءِ مِنْ أَصْحَابِنَا الْمُتَأَخِّرِينَ، أَنَّهُمْ بُغَاةٌ، حُكْمُهُمْ حُكْمُهُمْ. وَهَذَا قَوْلُ أَبِي حَنِيفَةَ، وَالشَّافِعِيِّ، وَجُمْهُورِ الْفُقَهَاءِ، وَكَثِيرٍ مِنْ أَهْلِ الْحَدِيثِ .» اه [المغني ١٢ / ٢٣٨].

واتە : خەوارج کە بەگوناه خەلك کافر ئەکەن ، عوسمان و عەلی و تەڵحەو زوبێر و زۆرێك لە هاوەڵان کافر ئەکەن و خوێن و مالی موسلمانانیش حەلال ئەکەن مەگەر ئەوەی لەگەل دەرچووبێت ، بۆیە دیارترینی ووتەی زانایانمان لەوانەی

پاشوو كە خەوارج لە دەستدرێژى كارانن و هەمان حوكميان هەيە ئەمەش ووتەى ئەبو حەنيفە و شافيعى و جەماوەرى زانايان و زۆريك لە ئەهلى فەرموودەيە .)

ئينجا ئايا چۆن جەنگ ئەكرێ لەگەليان و خەڵكيان لێ هان دەدرێت و لەكاتێكدا ئەوان دەست پيشخەرنەبوونە لە جەنگدا ؟ وە چۆن دەكرێ ماڵ و سەيارەو بارەگاكانيان زەوت بكرێ ؟ وە چۆن دروست ئەبێت بريندارەكانيان بكوژن و ديلەكانيان سزا پێ بدرێت ؟ وە چۆن دەستدرێژى ئەكرێتە خێزانەكانيان كە كۆيلە نين و ئازادن؟!!!!!

وە زانايان لە كتێبەكانيان هەموو جياوازيان كردوە لە حوكمى جەنگ كردن لە نێوان موسڵمانان خۆيان يان موسڵمانان و دەستدرێژى كاران يا خەوارج وە لەگەل جەنگ كردن لەگەل موشريكەكان .

هەروەك ئيمامى قەڕافى ئەفەرمێ : «ويفترق قتالهم من قتال المشركين بأحد عشر وجها؛ أن يقصدوا بالقتال ردعهم لا قتلهم ويكف عن مدبرهم ولا يجهز على جريحهم، ولا يقتل أسراهم، ولا تغنم أموالهم، ولا تسبى ذراريهم، ولا يستعان على قتالهم بمشرك، ولا نوادعهم على مال ولا تنصب عليهم الرعادات، ولا تحرق عليهم المساكن ولا يقطع شجرهم ».اه[أنوار البروق في أنواع الفروق ٤/ ١٧٢]

واتە : جياوازى جەنگى موسڵمانان لەگەل نێو خۆى خۆياندا و لەگەل موشريكەكاندا لە يانزە رووەوە جياوازە ؛ مەبەست لەجەنگ كردن لەگەليان گەراندنەوەيان بێت نەك كوشتنيان ، وە وازبهێنرێ لە هەلهاتوويان و ناكوژرێ بريندارەيان و ديليان، و نابردێ سەرەووەت ماڵيان ، ژن و مناليان ناكرێتە كە نيزەك ، لە جەنگياندا يارمەتى لە موشريك وەرناگيرى ، پێك نايەين لەگەليان بەماڵ وەرگرتن لێيان ، و وە تۆپ يان تێ ناگرين ، شێنەكانيان ناسوتێنين و داروردەختيان نابرينەوە.)

بەداخەوە خۆزگە تێ ئەگەيشتن باشە ئەگەر دروستيش بوايە جەنگ كردن لەگەليان ئايا دروستە لە كاتێكدا رافيضە و نوصەيرى دەستيان لە خوێنى موسلمانان گەوزاوە تۆ بچيت لەبرى ئەوان دەستت لە خوێنى برايكت بگەوزێ ؟!

بۆیە واجبە لەسەر هەموو ئەوانەی خۆیان بە ئیسلامی ئەزانن لەشام تا زوە دەست هەلگرن لە جەنگان دژی دەولەتی ئیسلامی ئەگەر خەوارج یش بن .

بۆیە واجبە لەسەریان دەستبخەنە ناو دەستی دەولەتی ئیسلامی بۆ كوشتاری نوصیریەكان و رافیضە **ئەوەتا ئیمامی زەهەبی لە پێناسەی ئیمام ئەبی فەضل عەباس مومەسی ئەفەرمێ :** «لما قام أبو يزيد مخلد بن كنداد الأعرج رأس الخوارج على بني عبيد. خرج هذا الممسي معه في عدد من علماء القيروان لفرط ما عمهم من البلاء، فإن العبيدي كشف أمره، وأظهر ما يبطنه، حتى نصبوا حسن الضرير السباب في الطرق بأسجاع لقنوه، يقول: العنوا الغار وما حوى، والكساء وما وعى، وغير ذلك، فمن أنكر ضربت عنقه.وذلك في أول دولة الثالث إسماعيل ، فخرج مخلد الزناتي المذكور صاحب الحمارة، وكان زاهدا، فتحرك لقيامه كل أحد، ففتح الباد، وأخذ مدينة القيروان لكن عملت الخوارج كل قبيح، حتى أتى العلماء أبا يزيد يعيبون عليه. فقال: نهبكم حال لنا، فلاطفوه حتى أمرهم بالكف، وتحصن العبيدي بالمهدية.. .»

واتە : كاتێك ئەبو یەزید موخلەدی كوڕی كیندادی ئەعرەج كە یەكێك بوو لەسەرانی خەوارج و هەستا بە جیهاد كردن دژی بنەماڵەی عوبەیدییەكان ، لەگەل ئەویشدا ئەم ئیمام مومەسیە دەستی خستە نێو دەستی لەگەل ژمارەیەك لە زانایانی قەیرەوان چونكە زۆر ناخۆشیان چەشتبوو عوبەیدیەكانیش ناخیان دەرخستبوو وای لێ هاتبوو لە ڕێگادا مەزاری حوسەینیان دروست كردبوو جنێو فرۆشێك یش لە نزیكیدانابوو هەركەسێك بە لایدا تێپەڕبوایە فێریان كردبوو كۆمەلێك جنێو بەشێوەی هۆنراوە بلێ كە لعەنەت كردن بوو لە پێغەمبەر لە ئەبو بەكر و عومەر هاوەلانی هەر كەسێكیش نكۆلی بكردایە لە ملی ئەدرا ئەهلی سوننە زۆ چەوساوە و لاواز بوون لە قەیرەوان چونكە قەیرەوان لەژێر دەسەلاتی عوبەیدییەكان بوو هەركەسێك قسەیەكی بكردایە یان بجولایەتەوە بەشێوەیەك چارەنوسی كوشتن بوو ئەمە لەكاتی دەولەتی سێ یەمی ئیسماعیلی بۆیە موخلەدی زەنادی هەستا كە بەخاوەن گوێ درێژەكە ناسراوبوو كە هەستا هەموو خەلك لەگەلی هەستان و ولاتەكەی پاك كردەوە و پاشان خراپەی زۆر ئەنجام ادا چونكە خەوارج بوو بۆیە زانایان هاتنە لای ابو یەزیدی خەوارج رەخنەیان لێ گرت

، ئەویش ووتی مالی ئیوە حەلالە بۆمان تا وای لێ هات ابو یەزید بە فەرمەنرەواکان خۆی فەرموو ئیوە بێ دەنگ بن با عوبەیدییەکان لەناویان بەرن.

وە **فەرموویەتی** «فالخوارج أعداء المسلمين، وأما العبيدية الباطنية، فأعداء الله ورسوله ».اه [سير أعاء النباء ١٥ / ٣٧٢].واتە :خەوارج ، دوژمنی موسڵمانان بەلام عوبەیدییە باتنیەکان دوژمنی خواو پێغەمبەرن .

ئەمەیە ڕێبازی ڕاست و دروست نەك ئەوەی فەتواتان بۆ ئەدات بۆ هەموو خراپەیەك ئەفەرمێ شیخ الاسلام ابن تەیمیە : « إذَا تَعَذَّرَ إقَامَةُ الْوَاجِبَاتِ مِنْ الْعِلْمِ وَالْجِهَادِ وَغَيْرِ ذَلِكَ إلَّا بِمَنْ فِيهِ بِدْعَةٌ -مَضَرَّتُهَا دُونَ مَضَرَّةِ تَرْكِ ذَلِكَ الْوَاجِبِ-: كَانَ تَحْصِيلُ مَصْلَحَةِ الْوَاجِبِ مَعَ مَفْسَدَةٍ مَرْجُوحَةٍ مَعَهُ خَيْرًا مِنْ الْعَكْسِ ».اه [مجموع الفتاوى ٢٨ / ٢١٢].

واتە : ئەگەر ئەنجام نەئەدرا بەرپاکردنی واجبەکان لە فێربوونی زانست و جیهاد کردن تەنها لەگەل کەسێك بیدعەی تیابێت ، ئەوە زیانەکەی کەمترە لە زیانی وازهێنان لە نەکردنی ئەو واجیبە .

کــۆتــایــی

لەکۆتایی هەلمالینی بەڵگە ئاشکراکان لە هەڵماڵینی ناپاك و ساختەکان لە تۆبتبارکردنی پیاوانی دەولەتی ئیسلامی بە خەواریجە دەرچووەکان .

ئەوە ئەڵێم یەکێك مەبەستی حەق بێت بیەوێ بیدۆزیتەوە تەنها یەك بەڵگەی بەسە ، بەلام کەسێك هەوەس بازبێت و بەدوای هەوەسی بگەڕێ هەزار بەڵگەش بەسی نابێ وەك خوای حەق لە پێناسەیان ئەفەرمێت : (إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَةُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ (٩٦) وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّى يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ (٩٧)) [يونس].

ئەوانە یەکلابۆتەوە بڕیاری خوا لەسەریان قەت بڕوا ناهێنن * ئەگەر هەرچی بەڵگەیە بۆیان بێت ، تا سزا پڕ ئێشەکە نەچێژن ...

ئەوەشی هەر بڕوا ناهێنێ لەدوای هەموو ئەم بەڵگانە ئەوە بابێت دابنیشین رووبەرووبونەوەیەكی زانستی بكەین چەن جوانە ئەو گێرانەوەیەی لە عومەری كوری عەبدالعزیزی دەگێڕنەوە كە گوایە : نامەیەكی ناردوە بۆ شوزەبی خەوارج و فەرمویەتی : پێمان راگەیەنراوە تۆ لە پێناوی خواو پێغەمبەرەكەی دەرچویتە لە ئێمە و بەرهەلستیمان ئەكەی دەوەرە وەلاهی من لە تۆ زیاتر خواو پێغەمبەركەیم ئەوێ ، دەوەرە با رووبەروو بینەوە ئەگەر حەق لای ئێمەبوو تۆش شوێنی بكەوە وەك ئەو خەڵكە ، ئەگەریش حەق لای تۆ بوو ئەوا ئێمە بەخۆمان دەچینەوە.[راجع المناظرة التي جرت بين عمر وشوذب عند ابن الحكم ص ٩٩ - ١٠٢].

ئەوەبوو لایەنە جیهادیەكانی شام نایەن وەكو هەلویستەكەی عومەری كوری عەبدولعزیز بكەن بۆ ئەچن بە رێبازەكەی عەبدوڵای كوری عەبدولعەزیز ئەكەن؟!

والحمدلله و صلى الله وسلم على أشرف الانبياء والمرسلين نبيينا محمد و على اله و صحبه أجمعين

نوسینی أبو همام بكر بن عبد العزيز الأثري

وەرگێرانی : كۆمەڵی رزگاربوو باوكی ئوسامە

كاتژمێر پینجی شەو بەرواری ١٤٣٦/٤/٢ مانگی سەفەر